

**UN MĂRTURISITOR ȘI LUPTĂTOR
PENTRU UNITATEA DE CREDINȚĂ ȘI DE NEAM,
PĂRINTELE DIMITRIE BEJAN**

Pr. lect. univ. dr. **Daniel ENEA**

Abstract: The 20th century reopened the martyrdom. All the signs of this age claim holiness. It should be noted that there were thousands of people who were sanctified in this century of darkness. . They were helped by God to survive to testify in favor of the Truth. Now these holy people mobilize us for an authentic Christian experience through their way of life, living after Christ. Their lives reveal the authentic Christian values and then they were guiding. And this life, which has much in common with that of the saints, is worthwhile to follow. And the life of Father Dimitrie Bejan is a testimony and a confession with the double experience of detention both in the Soviet Union and especially in Romania. A sacred ministry, a confessor, but also a true fighter for the unity of the faith and the nation he was part of, will remain for centuries.

Keywords: *priest, faith, nation, Romanian, Dimitrie*

1. Viața părintelui Dimitrie Bejan

Părintele Dimitrie Bejan s-a născut la Hârlău, în județul Iași, în anul 1909, la 26 octombrie. Părinții săi, Ioan și Maria, erau buni creștini și proveneau din neam de vechi răzeși. Părintele Dimitrie mărturisește în scris: „Noi ne tragem din neam de răzeși. Tatăl meu a păstrat actele de răzeșie, scrise pe pergament. Ștefan cel Mare, care-i făcea răzeși, le dădea un document la mână, scris pe piele de vițel sau de oaie. Tata l-a păstrat pe ultimul. Eu l-am depus la Academie, că eu sunt ultimul din familia noastră”¹.

Despre cât de credincioși erau părinții săi, părintele Dimitrie spune: „Noi, copiii, eram uimiți de câtă credință avea mama; [...]Îmi aduc aminte cum am văzut-o, rugându-se... Era o femeie căreia îi «sfârâia» gâtul când spunea Tatăl nostru. Noi, copiii, ne așezam în genunchi în jurul ei și spuneam și noi rugăciunea!... Tata era și el foarte credincios. Amândoi odată se rugau părinții mei. Se așezau în genunchi și se ridicau cu totul spre icoane”². Părintele Bejan a mai avut cinci frați, în cartea de față vorbind doar de două surori, una dintre ele numindu-se Eleonora, locuind împreună în casa din Hârlău, unde, din anul 1970, a avut domiciliul forțat.

¹ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței*, Hârlău-Iași, 2002, p. 9.

² *Ibidem*, p. 7-8.

La vârsta de 11 ani, după ce finalizează cursurile medii în orașul natal, intră la Seminarul Teologic din Iași, „Veniamin Costachi”, unde învață foarte bine, având, în permanență, bursă, din care tatăl său primea jumătate (500 lei).

Seminarul, început în 1922, a fost terminat în 1931, cu calificativul „excepțional”, iar apoi a mers la București, unde a urmat, în paralel, Facultatea de Teologie și cea de Istorie, între anii 1931-1935 și 1931-1936. La Facultatea de Istorie, alături de alți dascăli l-a avut ca profesor pe ilustrul istoric Nicolae Iorga, pe care l-a admirat foarte mult. „Era numit Apostolul Neamului. Când începea să vorbească, rămâneai tablou, adică nu simțeați că a trecut o oră, două sau trei... Era o plăcere să-l ascuți, nu te mai săturai. Nu puteai să-l întrerupi. Parcă voiai să nu se mai termine ora de istorie. A fost o somitate!”³.

La Facultatea de Teologie, l-a avut ca profesor pe Nichifor Crainic, cu care va lega o strânsă prietenie, mai ales în perioada de detenție din închisorile comuniste. La încheierea studiilor universitare, pe care le termină cu calificativul „Magna cum laude”, părintele Bejan beneficiază de două călătorii de studii, la Ierusalim și Atena. După întoarcerea în țară devine asistent universitar la catedra lui Nicolae Iorga, timp de un an. Tot în acest timp predă cursuri de istorie la Liceul de fete „Carmen Sylva”, din București. În paralel cu acestea, se înscrie în echipele de cercetare sociologică ale lui Dimitrie Gusti, cu care va pleca în Basarabia⁴.

În anul 1940, este hirotonit preot, la Cernăuți, de către mitropolitul Tit Simedrea, un alt mare mărturisitor și iubitor de cultură și spiritualitate creștin ortodoxă, cu care era prieten foarte bun. „Când m-am făcut preot și când mi-a pus mâinile pe cap în Sfântul Altar mi-a zis: «în clipa aceasta să ceri de la Dumnezeu o harismă: darul de a vorbi frumos, de a predica, de a scrie, darul de a vindeca bolnavii...». Și am zis: «Sunt la un moment crucial din viața mea. Dă-mi, Doamne, să slujesc frumos cu credință și cu lacrimi, ca să câștig cât mai multe suflete»”⁵.

În urma izbucnirii celui de-al doilea război mondial, părintele Dimitrie Bejan se înrolează în armată, ca preot militar cu grad de căpitan, apoi a fost avansat la grad de maior, și, în final, la gradul de colonel, la pensie. Pleacă în Basarabia, în 1940, luând parte la campania de eliberare a acesteia. Despre situația Basarabiei, părintele Dimitrie spune: „Problema Basarabiei este problema tuturor românilor. Pledez pentru românitățile Basarabiei. Ea este pământ românesc, răpit din trupul Țării și al Moldovei. Și-i stă bine să fie în Țara Românească; au aceeași istorie, aceeași credință, aceeași limbă. Pentru

³ *Ibidem*, p. 12-13.

⁴ Cf. *Idem*, *Simple povestiri. Cugetări morale despre viața de toate zilele*, Editura Trinitas, Iași, 2008, p. 10.

⁵ *Idem*, *Bucuriile suferinței...*, p. 19.

că una sunt slavii și alta sunt românii. Noi toți de la Nistru pân'la Tisa suntem români”⁶.

A participat la al doilea război mondial, ca preot militar, până în anul 1942 când, în iarna aceluiași an, la Stalingrad, cade prizonier la ruși, împreună cu 17.000 de români. Aici a stat șase ani, până în 1948. Este deportat împreună cu toți ofițerii români și germani capturați în Siberia. În perioada celor șase ani de prizonierat de la: Astrahan, Oranki, Karaganda, Kiev, Everdlovsk (Urali), Arhanghelsk (la Marea Albă), Moscova, părintele Bejan a suferit foarte mult, a îndurat frigul, foamea, bătăile regulate aplicate, dar cel mai mult a îndurat ura celor care îi păzeau pentru că ei erau ortodocși. Despre suferințele și ororile suportate în lagărele rusești, părintele Bejan a scris cartea „*Oranki - Amintiri din captivitate*”.

Oranki era o veche mănăstire ortodoxă, transformată de sovietici în lagăr internațional de prizonieri, în anul 1918. În acest lagăr, au fost închiși la început 11.000 de călugări din toate mănăstirile Rusiei. Printre ei, se aflau și preoți călugări și preoți de mir, în frunte cu un episcop. Aceștia au fost împușcați între anii 1919-1920 și aruncați într-o groapă comună din curtea mănăstirii, deoarece nu și-au lepădat credința în Hristos⁷. „Au venit niște militari călări și ne-au întreat: «Mergeți cu noi sau nu? Aveți 24 de ore timp de gândire!». Iar episcopul le-a zis: «Este prea mult până mâine! Vă dăm răspunsul în zece minute!»... «Fraților, acum aveți ocazia să vă faceți mucenici pentru Hristos! Vreți să vă uniți cu comuniștii? Sau vreți să vă dați viața pentru Hristos și să vă numărați în ceata Sfinților Mucenici?... Atunci au strigat toți într-un glas: «Vrem să murim pentru Hristos!»”⁸.

Despre martiriul celor 11.000 de călugări, părintele Bejan a aflat de la un călugăr, Teodot, care a scăpat din acest masacru și pe care părintele l-a întâlnit în pădure, în iarna anului 1944, când au fost scoși să taie lemne pentru foc. În timpul cât a stat în lagărele rusești, a început să scrie, pe foi de mestecăn, un fel de istorie a Basarabiei și a Bucovinei de Nord, cu numele de „Hotarul cu cetăți”, care a circulat în lagăre și pușcărie, însă a fost divulgat la ofițerul politic de către un evreu pe nume Terleski. A fost trimis la o închisoare din Rusia, pe nume Liblianka, unde a stat un an, după care a fost judecat și condamnat la moarte, pentru vina de a fi susținut că Basarabia, aflată sub ocupație sovietică, este pământ românesc”⁹.

Bun cunoscător al legislației internaționale referitoare la drepturile omului, părintele Bejan protestează față de această măsură în fața judecătorilor, cerând dreptul de a fi judecat de către un tribunal din propria

⁶ *Ibidem*, p. 26.

⁷ Carmen Maria Bolocan, *Dimensiunea spirituală și martirică în viața și opera unor mari personalități românești*, Editura „Astra Museum”, Sibiu, 2013, p. 349.

⁸ *Ibidem*, p. 66-67.

⁹ *Ibidem*, p. 58.

țară.,,Nu m-au executat, că eu am strigat: «Eu sunt cetățean român și mă supun legilor românești. Nu puteți să mă condamnați la moarte, fiind cetățean străin!» Mi-am adus aminte cum a spus Sf. Ap. Pavel: «Eu sunt cetățean roman!»¹⁰.

Surprins și încurcat de o asemenea reacție, tribunalul din Moscova decide repatrierea prizonierului Dimitrie Bejan, recomandând securității din România din acele vremuri, multă vigilență față de acest om, întrucât „are mare putere de convingere, fiind mare dușman al comunismului”.

De la Moscova, este trimis la Focșani, unde era lagăr rusesc și de acolo a fost dus la închisoarea militară din București. „Aici este judecat și condamnat la închisoare pe viață, din care a executat 25 de ani, deoarece în 23 august 1964 s-a dat un decret de amnistie generală pentru toți politicienii”¹¹. Deci, odată cu aducerea în țară, părintele Bejan începe să trăiască calvarul detenției din închisorile comuniste românești și după cum el însuși spune, condițiile de aici erau cu mult mai inumane decât cele din lagărele rusești. Părintele a suferit în închisorile de la Jilava, Văcărești, Aiud, Canal, Minele de la Cavnic, între anii 1948-1956, apoi în Bărağan, Răchitoasa (1956-1958) la și din nou la Aiud (1958-1964)¹². În timpul petrecut în închisorile românești, părintele Bejan a întreținut strânse legături cu mari personalități ale culturii românești: Nichifor Crainic, Radu Gyr, Gabriel Țepelea, Ion Popovici, Mircea Vulcănescu, Radu Sturdza, Dimitrie Ghica, Nicolae Mavrocordat, Paul Zafiropol, Benedict Ghiuș, Dumitru Stăniloae, Arsenie Papacioc, Adrian Marino. După cei 25 de ani de detenție nedreaptă în închisorile comuniste din România, părintele Bejan este eliberat, însă, pentru el, perioada care a urmat nu a însemnat și sfârșitul calvarului. Întors în locul său natal, Hârlău, la vârsta de 56 de ani, îl găsește pe tatăl său care avea 90 de ani și pe sora sa, Eleonora. La început, tatăl său nu l-a recunoscut, spunându-i că este un străin. Doar sora sa l-a recunoscut ca fiind fratele său, iar mai târziu și tatăl său. Părintele afirmă: „Tot se ia uita la mine și mă întreba: «Ce străin ești?» Eu i-am zis că sunt feciorul lui. «Nu, nu. Feciorul meu îi mort!»”¹³.

O perioadă, după venirea din închisoare, nu i s-a permis să slujească, deși a făcut cerere în acest sens. A lucrat ca zugrav la București, apoi, după Paștile din anul 1965, părintele este chemat la Mitropolia din Iași pentru a fi a încadrat ca preot paroh la Ghindăoani, jud. Neamț.

Aici a slujit cinci ani și jumătate, făcând misiune frumoasă. Făcea Utrenie la miezul nopții, iar Sfânta Liturghie în fiecare zi. Oamenii veneau la el din toate părțile, iar acest lucru nu era pe placul comuniștilor. După mai

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ Pr. Dimitrie Bejan, *Bucuriile suferinței...*, p. 126.

¹² Idem, *Simple povestiri...*, p. 11.

¹³ Idem, *Bucuriile suferinței...*, p. 129.

multe eșecuri ale comuniștilor de a convinge pe părintele Bejan să renunțe la convingerile sale naționaliste și creștine și după mai multe încercări eșuate de a-l otrăvi, securitatea și partidul impun Mitropoliei să-l scoată din serviciu, în data de 6 octombrie 1970. Este pensionat și trimis la Hârlău, cu domiciliul forțat.

A stat sub supravegherea Securității 24 de ore din 24, până la 1 decembrie 1989, când a fost anunțat că este liber ca orice cetățean. Lagărele rusești, închisorile comuniste din țară și Securitatea i-au răpit părintelui Bejan patruzeci și șapte de ani de libertate. Însă în acești ani, a învățat ce este iubirea față de Dumnezeu și de aproape, iertarea, speranța și, mai presus, bucuria de a suferi pentru Hristos și pentru aproapele său. Ultimii ani din viața sa, 1990-1995, și-i petrece în casa sa din Hârlău, spovedind și povățuind pe toți credincioșii, care-i treceau pragul casei. A lăsat un testament în care indica modul în care să se desfășoare înmormântarea sa, precizând să nu se predice, să nu i se pună flori pe mormânt și să nu fie dezgropat la șapte ani¹⁴.

După revoluția din 1989, părintele Dimitrie și-a continuat mărturisirea și lupta pentru unitatea credinței și neamului din care face parte cu mai mare patos. Pe mulți i-a adus pe calea credinței. În timpul vieții, i-a apărut volumul „Bucuriile suferinței”, iar postum, cărțile: „Oranki”, „Amintiri din captivitate”, „Vifornița cea mare”, „Hotarul cu cetății”, „Satul blestemat” și „Simple povestiri”. S-a mutat la cele veșnice pe 21 septembrie 1995, lăsând cu limbă de moarte să nu se rostească discursul la catafalcul său și să nu i se pună flori pe mormânt. O ultimă dovadă de smerenie¹⁵.

2. Învățăturile desprinse din opera părintelui Dimitrie Bejan

Nu am fi știut prea multe din viața sa, dacă nu ne-ar fi lăsat o operă consistentă ca dimensiuni și ca valoare literară, istorică dar și duhovnicească și mărturisitoare. Fiecare din cele șase cărți scrise de Părintele Bejan trimit la o anumită perioadă a vieții sale. Însă toate sunt, într-un anume sens, părți ale unei singure vieți, și anume, viața Părintelui Dimitrie: *Hotarul cu cetății* (1995); *Oranki - amintiri din captivitate* (2005); *Satul blestemat* (1998); *Vifornița cea mare; Bucuriile Suferinței* (vol. I și II în anii 1995, respectiv 1996; cartea a fost reeditată într-un singur volum în anul 2002); *Simple povestiri* (2008). Părintele Dimitrie Bejan nu scrie pentru a face literatură. Pentru el, a scrie a fost, în primul rând, o formă de supraviețuire, dar și de catarsis, de eliberare de tentația demoniacă de a acuza alteritatea, pentru propria suferință. Credința profundă în Hristos, ca model al suferinței asumate și dusă până la capăt, dar și umorul fin, ironia dovedesc depășirea dimensiunii de dezumanizate a existenței¹⁶.

¹⁴ cf. Idem, *Simple povestiri...*, p. 12

¹⁵ Horia Brad, *Centenarul Dimitrie Bejan*, în *Rost*, anul VII, nr. 78, p. 28.

¹⁶ Pr. Dimitrie Bejan, *Simple povestiri...*, p. 12.

Polaritatea dintre suferință, asimilată de cele mai multe ori cu dezumanizarea, și umorul, vorba de duh, este anulată printr-o distanțare obiectivă față de evenimentele istorice, printr-o plasare în afara ciclului determinist al istoriei, în dimensiunea paradoxală a experienței spirituale. Delicat cu semenii săi, iertător cu cei care l-au chinuit, puternic susținător moral al celor ce nu mai rezistau opresiunilor, părintele Dimitrie a fost un model de bunătate. Deși descrie chiar cu lux de amănunt terifiantele chinuri îndurate în cele două gulaguri, o face din perspectiva omului care a reușit să depășească dihotomia asumare-neasumare a suferinței.

„*Hotarul cu cetății*” este un rechizitoriu asupra identității românești a pământului Basarabiei. Apariția acestei cărți stă la baza condamnării sale de către tribunalul militar din Moscova. Perioada petrecută în lagărul de la Oranki este descrisă în cartea „*Oranki - amintiri din captivitate*”, iar perioada detenției din România este cuprinsă în volumul „*Satul blestemat*”, ce cuprinde amintiri din satul Răchitoasa, din Bărăgan. Lucrarea „*Vifornița cea mare*” cuprinde și amintirile trecerii sale pe la Canal. „*Bucuriile suferinței*”, operă în două volume, cuprinde întrebări și răspunsuri pe diverse teme, dar în care sunt inserate și amintiri din diferite perioade ale vieții sale.

Opera părintelui Bejan dezvoltă două mari teme: a suferinței și a iertării. Suferința și iertarea pot fi asumate și înțelese ca și dimensiuni complementare ale umanizării. Părintele Dimitrie Bejan spunea că, viața din penitenciarele românești era urâtă și faptele care se petreceau acolo erau îngrozitoare.

Chiar el mărturisea că după zece ani de libertate, nu-i venea să creadă câtă foamete, câtă bătaie, cât frig și câte umilințe a îndurat: „Oameni schelete, nespălați, mirosind greu a hoituri murdare, înțoliți în petice scârboase și care se reped ca hienele pe blidul de fiertură (copite sau mațe de cal împuțite, era o sărbătoare să le iei!) sau pe chirpiciul de mălai verde, sticlos, mucegăit. Deținuții stăteau veșnic în întuneric, după zăbrele, după obloane... De la Securitatea Constanței, unde am fost anchetați foarte dur, încât nu mai aveam noi nădejde de viață, am trecut la «Schit», închisoarea cea veche a orașului, unde am putrezit, o iarnă întregă.

Procesul celor anchetați a fost judecat de Tribunalul Militar București - deplasat la Constanța - unde pedepsele au fost de la 23 de ani, la închisoarea pe viață. La cealaltă închisoare din Constanța, ni s-au pus lanțurile cu care am conviețuit, fără pauză, zi și noapte.

Să fi ascultat cineva din afară zăngănitul lanțurilor pe care le purtam 100 de oameni într-o celulă bună doar pentru 20 de oameni!¹⁷.

„Mai ales noaptea, vizita la hârdău, cu lanțurile zăngănind pe cimentul lor numai găuri, sau urcatul pe «cracă» cu lanțurile atârând și lovind pe alții

¹⁷ Idem, *Bucuriile suferinței...*,

cuprinși de somn! Iar ziua de la 5 la 22, nu aveai voie să te întinzi pe blat. Cum te prindea gâdele, te ducea la carceră, fără mâncare, numai cu o cană cu apă caldută-sărată pe zi. La carceră, în plin întuneric, în frig, exact ca într-un mormânt zidit, stăteai 7 zile sau 10. Când te scotea afară și ochii îți erau albiți, nu mai știai anul sau ziua în care erai. Mulți au pierit. Cei mai mulți, care au supraviețuit, dacă mai trăiesc pe undeva sunt schilozi la suflet și la oseminte. Trecerea prin Jilava a însemnat trecerea din iad în sub-iad. Bătăi în fiecare zi, cu program deucidere. Ajuns la Aiud, am răsuflat o zi; duși la baie, bărbierii, îmbrăcați în alte rupturi. Și ni s-a pus o întrebare, care n-a fost pe potriva credinței noastre. Și ceea ce a urmat a fost «plângerea și scrâșnirea dinților». Am trăit iadul, patru ani la Zarea. Cred că Bunul Dumnezeu, chiar dacă voi fi având păcate grele, mă va scuti de iad, știind, Preabunul, că eu, și cu mine alții încă o sută, am rămas cu sufletul întreg; pe care nu l-am precupețit. «L-am oferit, jertfelnic, numai lui Iisus». Cum am intrat în pușcărie, cu dragoste de neam, tot așa am ieșit pe poarta Aiudului, parcă iubirea pentru român a mai crescut cu-n stat de om. «Dar jertfa noastră încă n-a rodit!». Am ajuns bătrân și-mi dau seama că păcatele neamului încă n-au fost total plătite. O cetate se mântuiește dacă are cel puțin zece drepti între zidurile ei. «Dar pentru un neam întreg? / Câți drepti ne trebuie / Cine poate să socotească?»¹⁸.

Chiar și în anii petrecuți în așa zisa libertate, părintele Dimitrie era mereu suspectat, mereu cercetat pe acasă. Iată mărturisirea părintelui: „Toți au dat în mine - chiar Arhiereul anului 1970, dimpreună cu tot Sinedriul, până ce m-am putut liniști, zic eu, între proprii mei patru pereți. Și de atunci încotro? Ca să-i dau socoteală dacă am înmulțit talantul sau nu! Și de-1 voi întâlni pe Bădița - în raiul cel fără de moarte - am să-i spun că-n țară ard sufletele ca niște candelă - pentru împlinirea jertfei. Așa cum o dorește dreptatea lui Dumnezeu! Și când potirul pătimirii noastre va fi plin, pe cerul Țării noastre se va arăta curcubeul, de la o margine a Țării la cealaltă. Și Iisus își va pune scaunul de judecată pe Ceahlău. «Ca să facă dreptate Românului. Ca să facă dreptate Creștinului»»¹⁹.

În timpul petrecut în lagărele din Rusia, într-una dintre veri, era secetă mare. Părintele, cu alți deținuți, lucrau la un depozit de lemne. Una dintre asistente, care era foarte credincioasă, îi spune părintelui Dimitrie că în acea zi vine un preot rus foarte credincios la fântână, pentru a face rugăciuni de ploaie și să stea și el prin apropiere. La ora 12 sosește părintele împreună cu alți credincioși, iar părintele Dimitrie, alături de părintele rus, rostește rugăciuni de ploaie, în limba română. Părintele rus, fiind foarte bătrân și slăbit, deoarece săvârșea de mai multe ori slujba pentru a putea stropi cu

¹⁸ *Ibidem.*

¹⁹ *Ibidem.*

aghiazmă pe toți cei de față, părintele Bejan l-a ajutat și au făcut împreună aghiazma. Apoi părintele a ținut o predică de circa o oră.

Părintele a fost băgat la carceră, între două scânduri, fiind raportat de un evreu, după cum a mărturisit. „Pe mine m-au băgat imediat la carceră, între două scânduri. Când am ieșit, mă bătea vântul; mă clătinam, dar eram fericit”²⁰.

Întrebat despre ce a învățat în marea școală a suferinței în cei 20 de ani de „pușcărie” și urmăriri la domiciliu, părintele Bejan răspunde că a căpătat foarte multă experiență de viață și că fără suferință fizică sau morală nu se poate ajunge în Rai. „Ce frumos am trăit! Dacă aș trăi a doua oară viața, tot pe acolo aș vrea să trăiesc! Am fost mai mult decât un călugăr”²¹.

Despre felul cum trebuie să acceptăm suferința, părintele Bejan scrie: „Problema este ca, atunci când ești în suferință, să accepți suferința ca mântuitoare, fiind rânduită de Hristos.

În felul acesta, suferința este ușor de acceptat și chiar simplă și-ți aduce bucurie”²².

Pentru Părintele Bejan, a scrie a fost, în primul rând, o formă de supraviețuire. În suferința sa, mai ales în puterea de a depăși suferința, părintele L-a luat ca model pe Hristos.

Blând cu semenii săi, iertător cu cei care l-au făcut să sufere, susținător moral al celor care nu mai puteau rezista chinurilor, părintele Dimitrie a fost și va rămâne pentru noi un model de bunătate, de desăvârșire. La fel ca mulți alți preoți și creștini care au trecut prin lagăre și închisori, părintele Bejan este un învingător. La sfârșitul vieții sale, când a trecut la Domnul, părintele a fost răsplătit - pentru bucuria cu care a primit suferința în toți acești ani de grele încercări - cu bucuria de a sta în Ceruri de-a dreapta Tatălui ceresc - Bucurie pe care să dea Bunul Dumnezeu s-o primim cu toții.

3. Mărturii și concluzii

Un portret de sfânt îi face colegul său mai tânăr de suferință, Aurel Sergiu Marinescu. În cartea sa „*Prizonier în propria țară*”, spune următoarele: „Din perioada de muncă la magazia de haine și obiecte personale ale deținuților, păstrez o amintire de neuitat, plină de admirație și de un profund respect preotului Dimitrie Bejan, din Hârlău. Am fost în cele mai bune relații, deși erau circa douăzeci și cinci de ani diferență între noi. De aceea, el îmi spunea Aurică, iar eu nea Mitică. Era simbolul viu al unei vieți dăruite unei cauze, un om drept, un caracter, un patriot cu o imensă dragoste de țară și de poporul din care se trăgea. Un exemplu pentru toți preoții ortodocși din toată țara, prin modestia, simplitatea și dragostea lui față

²⁰ *Ibidem*, p. 62.

²¹ *Ibidem*, p. 156.

²² *Ibidem*.

de oameni... Căpitan și preot militar pe frontul de răsărit, a căzut, la vârsta de 32 de ani, prizonier la Stalingrad, chiar la comandamentul lui von Paulus. Din acel februarie 1943, a cunoscut ca prizonier de război, ofițer și preot cea mai mizerabilă viață pe care mintea omului civilizat și-o poate imagina: muncă forțată, temperaturi joase, foame endemică. De la fosta mănăstire Oranki, transformată în lagăr de ofițeri prizonieri, aduși din toate țările până în Karaganda, la minele de cărbuni de lângă China, de la tăiat pădurile Bielorusiei, la descărcat vagoane pe Volga, de la măturatul străzilor Moscovei, la construcții în orașul Kiev, a cunoscut munca istovitoare, înjositoare, dar și comunismul ateu la el acasă, cât și omul nou sovietic. Părintele Bejan a suferit cumplit în prizonierat, în tăcere, căci a știut că suferința, ca și binele, este de la Dumnezeu și creștinismul s-a născut tot din suferințe și durere”²³.

Grigore Caraza vorbea despre suferințele și blândețile părintelui Bejan. Lacrimile lui s-au întâlnit cu ale mele și vorbele ne erau înecate de dorul atâtor ani cât nu ne văzusem... Chiar dacă timpul îl mai împovărase, părintele era așa cum îl știam, poate puțin mai încărunit, poate și mai multă blândețe, dar cu aceeași aură de sfânt a cărei strălucire nu a pălit nici în temnițele pe unde trecuse și nici în libertatea pe care abia dacă a putut să o ghicească...

După discuții îndelungi... părintele, prinzându-mă de mâini, mi-a zis: - Iartă-mă Grigore! Eu mai am puțin și voi merge dincolo. - Iartă-mă și pe mine părinte, am șoptit, și ceva trist mi s-a cuibărit în suflet, bănuind că este ultima dată când ne vedem... La plecare, părintele, micuț de statură, s-a urcat cu ultimele puteri pe leaful de jos care susținea scândurile gardului și mi-a zis: - Grigore, am să plec înaintea ta, dar acolo, în fața porții Sfântului Petru, n-am să intru până ce nu vei veni și tu... Auzi, Grigore? Acolo, în fața porții, te aștept și nu intru fără tine! Și cu fața îndreptată înspre azur, părintele parcă ar fi vrut să imprime pe firmamentul ceresc cele spuse de dânsul. Era cu ochii în lacrimi și, cum privea cerul, l-am zărit pentru câteva clipe odihnindu-se într-un loc plin de verdeață, cu adevărat paradisiac, în așteptarea cuiva, atât de drag lui”²⁴.

Vorbind despre suferințele poporului rus, din cauza ateismului, părintele Dimitrie spunea următoarele: „dacă în România se cunosc numele a circa 20 de preoți ortodocși împușcați, în spatele altarului de la Oranki, într-o vale, grămădiți unul peste altul, stau scheletele a 11000 de preoți și călugări care au spus NU la chemarea guvernului ateu”²⁵.

Prin calitățile sale deosebite, prin smerenia sa duhovnicească, blând, cinstit sufletește, părintele Dimitrie a trăit toată viața sprijinit de verticalitatea sentimentelor de bun român și, totodată, de duhovnic. Viața acestui om,

²³ Apud Fabian Seiche, *op. cit.*, p. 118.

²⁴ *Ibidem*, p. 121.

²⁵ Preot Dimitrie Bejan, *Crucea de la Oranki*, în *Rost*, anul VII, nr. 78, p. 32.

simplu la port, dar cu o minte sclipitoare și bun prieten al marilor intelectuali din perioada interbelică, poate fi descrisă ca o adevărată sagă a suferinței asumate și convertite în lumină interioară. Destin unic și veritabil model pentru generația tânără actuală, părintele Dimitrie Bejan, deși a petrecut puține clipe în libertate, viața consumându-și-o în mare măsură în captivitate, mai întâi în gulagul rusesc, iar mai apoi în cel din propria-i țară, a reușit ceea ce foarte puțini oameni pot: anularea prăpastiei dintre suferința ca dezumanizare și suferința ca umanizare. Părintele Dimitrie Bejan, deși a avut o personalitate complexă este, din păcate, încă foarte puțin cunoscut. Trebuie știut clar că, nici un neam din lume nu poate avea mântuire decât de la Iisus Hristos. De pe Golgota Domnul ne spune că oamenii sunt liberi și sunt chemați la adevăr prin jertfa. Dar până la jertfă este credința, pocăința, lupta, îndrăzneala, înfruntarea dușmanilor credinței și propovăduirea împărăției lui Dumnezeu. Omul poate deveni sfânt prin sacrificiu, jertfă, care presupune dăruire totală și nu conservare, ci participare efectivă la curățirea sa.

Jertfa martirică trebuie să fie scopul unui urcuș spiritual cu virtuți puternice și active, realizate înainte. Ființa umană, dobândește mântuire numai prin mărturisirea credinței celei adevărate lăsată de Hristos, Cel Care va fi cu noi până la sfârșitul veacurilor (Matei 28, 20).